

Kataluna Esperantisto

**NUMERO 331 (97)
KVINA EPOKO
JULIO-SEPTEMBRO
2004**

Instrua IJK

Observantoj en Eŭropo

Ĉe Indymedia

En la tornistro

Nia proverbaro

Ek al kongreso

*La difficultat
de les llengües*

ASSOCIACIÓ
CATALANA
D'ESPERANTO KATALUNA
ESPERANTO-
ASOCIO

KEA estas relative modesta asocio, ĝia membraro ne grandas, pro tio ne facilas ĝia videblo en nia ĉirkaŭanta socio, kaj tio gravas por la iama normaligo de esperanto kaj la esperantismo.

La pasintan 11an de septembro, okaze de la nacia tago, nia asocio sukcesis iĝi videbla antaŭ multenombra publiko. Post diversaj kontaktoj kun Gent de la Terra, sendependa organizo celanta la unuiĝon kaj artikiĝon de la katalunia socio, KEA povis disponi pri 3x3-metra budo kadre de la III Mostra d'Entitats dels Països Catalans, en Barcelono.

Dum la tuta festotago nia asocio informis pri esperanto al publiko, kiu entute nombris pli ol 15 000 homojn kaj 120 organizaĵojn. Kaj ni ne nur informis: ni aŭdigis esperanto-muzikon kaj vendis librojn kaj diversajn esperanto-varojn.

Ĝenerale estis tre bona akceptado de esperanto, kun la kutimaj mirmienoj kaj

surpriziĝoj. Ni renkontis nur du skeptikemulojn. Unu argumentis pri la ebleco, ke iam esperanto povus fariĝi imperiisma lingvo (?). La alia opiniis, ke jam estas tro multaj lingvoj en la mondo kaj esperanto fariĝas aldona peno.

Interesiĝo preskaŭ ĉiam okazis je persona nivelo, neniam oni alparolis nin nome de asocio aŭ organizaĵo cele al kunlaboro aŭ simile (unuflanke tio estas malbona el interesocia vidpunkto sed aliflanke ni jam estas ŝtopitaj de aliaj antaj kaj ontaj projektoj, kiuj postulas nian ŝviton).

En aparta tendo, nia simpatianto Jordi Solé i Camardons subskribis siajn librojn al homoj tion petantaj.

La sperto montriĝis entuziasmiga kaj ripetinda. Nun ni planas renovigi nian budon por la venonta 23a de aprilo, Sankta Georgo, aranĝo kiun KEA jam partoprenis pasintjare kun rimarkinda sukceso. □

**Kontentigas
la rezultoj
sed la strukturo
de la asocio
ne firmiĝas**

Kiel kutime, somerajn numerojn kovras diversaj raportoj el la grandaj jaraj kongresoj. Rimarkindas, ke nia agado ne haltis dum tiu periodo, kaj eblas vidi diversajn fruktojn en tiu ĉi numero. Informado plu restas unu el la plej ĉefaj zorgoj, kiel vi povas legi pri la budo dum la 11a de septembro. Indymedia en esperanto estas la unua eta, sed rimarkinda, rikolto el diversaj semoj. El tiu regula semado, plu evidentiĝas fruktodonaj rezultoj en la gazetaro: iom post iom ni al kutimiĝas al dudeko da informoj aŭ mencioj pri esperanto en niaj amaskomunikiloj dum tri-monata periodo. Ni survojas al niaj kvantaj celoj, sed ankoraŭ necesas bone ŝmiri nian strukturon por certigi ilian regulan atingadon.

Kontentigas ankaŭ la ofteco de la renkontiĝoj: la semajnfino en Sau sekvis la modelon de la antaŭaj en Porta kaj Prada. Krome antaŭ ni staras la jubilea kongreso en Ceret, kies densan enhavon vi povas antaŭfrandi en ĉi tiuj paĝoj.

Bedaŭrinde la strukturo de la asocio ne firmiĝas laŭ la planoj, kaj ni denove seniĝas je salajrata konstanta helpanto: Karles Berga devis rezigni pri sia posteno. Sekve, refoje la agado kuŝos sur la estraro kaj manpleno da aktivuloj, kiuj kvankam kreskantaj ne sufiĉas por realigi niajn ambiciajn planojn.

Tamen aktivado kuŝas ankaŭ sur firmaj ideologiaj bazoj. Christian Pinard eldiras sian opinion, kiu memorigas tiun de Dalmau Vallès en la unua numero de la jaro. Fakte estiĝas interesaj diskutoj kaj opini-stato de tuta grupeto de interesiĝantoj pri informado, kiu aŭguste renkontiĝis en Dorres (Alta Cerdanya) kaj zorgas pri Indymedia. Por aldoni plian perspektivon al la debato, ni juĝis oportuna aperigi ankaŭ artikolon el serio de Giuseppe Castelli aperanta en la revuo *L'Esperanto* de Itala Esperanto-Federacio.

Starigi firmajn bazojn celas ankaŭ la publikigo de la eseo de Abel Montagut pri la malfacileco de la lingvoj. Ĝi analizas la radikojn de la facileco de esperanto, kaj sekve kio povas endanĝerigi ĝin. Temas verŝajne pri la unua teoria aliro al la objekto, ke esperanto ne povas esti plena lingvo, ĉar ĝi estas tro facila (aŭ alivorte: ke ĝi fariĝos tiel malfacila kiel ĉiu alia lingvo, se ĝi universaligo).

La revuo deziras informi kaj aktivigi, sed ankaŭ distri kaj foje eĉ amuzi. Perfekte entenas la esencon de tiuj celoj la kontribuo de Pedro Martín pri la esperanta proverbaro: legu, ridu kaj partoprenu!

Hektor Alos i Font

Ĉi-numere informis aŭ kunlaboris: Karles Berga, Juan Català, Gerard Escuer, Pablo Foche, Ricard Guasch, Xavier Margais, Joan Marimon, Ferran Marin, Pedro Martín, Arnau Massanes, Ramon Perera, Christian Pinard, Francesc Poblet, Òscar Puig, Dario Rodríguez, Santiago Sanz kaj Mateu Vic. La frontpaĝan artikolon verkis Karles Berga.

Registrita ĉe "Generalitat de Catalunya" en la unua sekcio per n-ro 5785
Membro de FOCIR (Federacio de Katalunaj Organizaĵoj Internacie (ne) Agnoskitaj)

Peranto de: UEA (revuoj Esperanto, Kontakto kaj libroj), FEL (revuo Monato kaj libroj), IKEL (revuo Etnismo), La Kancerkliniko, La Ondo de Esperanto, Ret-Info, Scienca Revuo, Komencanto, Juna Amiko, Internacia Pedagogia Revuo, La Gazeto, Fonto, Literatura Foiro, Heroldo. Ni peras ankaŭ aliajn revuojn.

Apartat/Postkesto 1008
08200 Sabadell (Vallès Occidental), Catalunya/Katalunio
Tel. 937 109 636; Faksno: 937 163 633

Ret-adreso: kea@esperanto-ct.org
Ret-paĝo: www.esperanto-ct.org
Ret-listo: nia_listo@esperanto-ct.org

Kotizoj por la jaro 2004: Individua Abonanta Membro 35 eŭroj; Individua Subtenanta Membro 75 eŭroj; Individua Dumviva Membro 750 eŭroj; Kolektiva Membro 75 eŭroj; Juna Membro 23 eŭroj.
Banko: Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona Agència 461 Sabadell, Kontonumero: 2100 0461 90 0200055053
IBAN: ES95 2100 0461 9002 0005 5053

UEA-konto: keae-b
CIF: G-58338567

Plenumkomitato de KEA: Prezidanto: Josep Franquesa; sekretario: Hektor Alos i Font; kasisto: Llibert Puig; komitatanoj: Arnau Massanes, Mateu Vic.

Kontrola Komisiono: Christian Pinard, Òscar Puig, Luz Vázquez.

Kataluna Esperantisto: Hektor Alos i Font; esperantlingva revizianto: Ramon Perera; katalunlingva revizianto: Guillem Portell; kompostanto: Ferriol Macip i Bonet.

La artikoloj publikigitaj en *Kataluna Esperantisto* ne nepre esprimas la starpunkton de KEA, se ili ne estas subskribitaj ĝianome.

Kataluna Esperanto-Junularo: Apartat 32.318 - 08080 Barcelona

Impres a/Presita ĉe: Copimatge, Sant Cugat del Vallès (Vallès Occidental), Tel. 935 892 368. Dipòsit Legal: B-27362 - 1982

Nia agado

Esperanto en la Monda Junulara Festivalo

La Monda Junulara Festivalo kunigis ĉ. 8000 junulojn de la 8a ĝis la 14a de aŭgusto en la kadro de la barcelona Forumo 2004. TEJO estis reprezentita en ĝi per tri aktivuloj, Anna-Laura Wickström, Magnus Lindén kaj Mayrim Sandoval. Krom aranĝi budon, ili tre partoprenige kaj pensige prezentis la problemon de lingva egaleco, tiel ke kreiĝis interesaj debatoj. La tri sesiojn de ilia aranĝo, “Internacia komunikado, la lingvo kiel homa rajto” partoprenis ĉ. 35 homoj.

Aktiva IJK

Ok katalunoj partoprenis la Internacian Junularan Kongreson en Rusio. Inter ili, Lluís Batlle vizitis la pedagogian seminarion “Flugiloj de malfacila vento”, organizita de la Internacia Ligo de Esperantistaj Instruistoj. La kongreso kunigis ĉ. 350 homojn en arbara feriejo kelkcent kilometrojn oriente de Moskvo. La enhavo estis riĉa kaj interesa, sed surprizis la manko de nerusiaj parto-

*Magnus Lindén
kaj Anna-Laura Wickström
en la TEJO-budo*

prenantoj kaj gastoj. La junulara movado en Rusio fartas tre bone, kiel pruvas, ke ĝi sufiĉe fortis por, aldone, organizi du antaŭkongresojn kaj du postkongresojn, kiuj fariĝis perfekta okazo por konatiĝi kun la lando.

Enflugiloj de malfacila vento

Lluís Batlle i Rossell

Ĉi-somere okazis, kadre de 60a IJK, kvartaga kurso de ILEI celinta novajn instruistojn de esperanto. Tiu kurso apartenas al projekto “Flugiloj de malfacila vento”.

En ĝi oni instruis laŭteme. La ĉefaj partoj de tiu instruado estis: gramatiko, metodiko kaj praktika provo. En la komenco de la kurso oni povis elekti, kiujn temojn pritrakti gramatike, kaj estis kvizo pri la jam konitaj metodoj. Voĉdone oni elektis du instruotajn lingverojn: fonetikon kaj akuzativon – eble la plej facilajn temojn el la proponitaj. Unuataĝe, la fama Slavik Ivanov estis instruisto pri fonetiko, atentigante nin pri eraretoj laŭ lingva deveno. La duan tagon ni pritraktis la akuzativon ĉiuflanke, per Pavel Moĵajev, kiu mirinde regas plene la esperantan gramatikon. Por tiu antaŭelektita gramatikaĵo estis eĉ presitaj ekzercoj, por ke ni praktiku kaj demandu pri

malfacilaĵoj. Triataĝe ni finpritraktis tiun temon, kaj instruistino Svetlana Smetanina, kun kunlaboro de Irina Gonĉarova, enkondukis nin al metodiko. Ni lernis malsimilajn elprovitajn instrumentojn, aŭ kiel krei nian propran. Lastataĝe, ekzerce, ni planis kaj provis unuan lecionon. Kunlernantoj kaj instruistoj estis lernantoj kaj juĝistoj.

La etoso en tiu kurso estis ĉiam gaja, amuza kaj bonkora, kaj danke al tio la prelegoj enuigis neniun. Male, pridiskuto dum instruado estis vigla kaj tial oni lernis eĉ pli ol estis planite. En venontaj esperantaj aranĝoj oni okazigos pliajn kursojn kiel tiun ĉi. Fakte, rete jam alvenis sukcesaj rezultoj de aliaj. Ni partoprenis la unuan kurson el la serio. Por aliĝontoj, estas verkita de pluraj homoj vasta lernolibro pri tiuj temoj pritraktitaj, disponebla ĉe la TTT-paĝo de Flugiloj:

www.ilei.info/vikio/Flugiloj_De

Lluís Batlle dum la IJK

Sukcesa UK

Tri katalunoj partoprenis la Universalan Kongreson en Pekino. Aparte elstarindas la reelektado de Josep Franquesa, prezidanto de KEA, kiel C-komitato de UEA. Tiajn komitatanojn elektas la aliaj membroj de la komitato, same la delegitoj de la landaj kaj fakaj asocioj (A-komitatoj) kiel tiuj rekte elektitaj de la individuaj membroj (B-komitatoj). A-komitatoj akaparas 75% de la komitato, dum la B- sumas nur ĉ. 10%, kvankam la individuaj membroj estas la triono de la tuta membraro, kaj la tre ĉefa enspezofonto. C-komitatojn oni principe elektas kiel spertajn konsilantojn, kvankam plej ofte transprenas tiujn postenojn la estraranoj. Josep Franquesa, pli ol 40 jarojn sperta pri komerco per esperanto, estas ĝuste eksperto, kiu povas helpi la komitatajn laborojn en tiu praktika fako.

Observantoj en EEU

KEA estis akceptita kiel observanta asocio en la komitato de Eŭropa Esperanto-Unio dum la 6a Eŭropa Esperanto-Unio en

Bilbao. Prezitis la proponon nia estrarano Llibert Puig. Aliflanke, pro la neeblo certigi la monajn rimedojn por daŭrigi la nunan strukturon de la Brusela Komunikad-Centro, ĝia direktoro, Dafydd ap Fergus, informis, ke li forlasos sian postenon fine de la jaro.

Indymedia en esperanto

La 8an de septembro, la asembleo de Indymedia Barcelono akceptis la enkondukon de esperanto en siajn paĝojn. Indymedia estas tutmonda libera informejo, kiu fulme kreskis en la lastaj jaroj. Ĝi fondiĝis en 2000 pro malkontento pri la informado en la amaskomunikiloj pri la manifestacioj en Seatlo dum la antaŭa jaro kontraŭ la tutmondiĝo kaj la ekstrema ekonomika liberalismo. Ĝi fakte estas neformale ligita al la Monda Socia Forumo kaj ĝia ĉirkaŭa movado. Post kvar jaroj, ekzistas plurcentoj da urboj kun Indymedia en la mondo. Ĉiuj estas tute sendependaj unuj de aliaj, kaj funkcias rimarkinde malsame.

La barcelona Indymedia estis la unua fondita en Eŭropo kaj, kiel aliaj, uzas plurajn lingvojn. Fakte, ĉiu rajtas afiŝi sian novaĵon en kiu ajn lingvo: tiu simple elektu, kiu komprenos ĝin. Tamen, por iom ordigi la naturan kaoson, grupo (tute malferma) de aktivuloj regule kunigas novaĵojn, redaktas resumon kaj ligas ĝian enhavon al la afiŝitaj novaĵoj. Tiujn resumojn oni tradukas al diversaj lingvoj, ekz. al la angla kaj al la hispana en Barcelono, kaj nun al esperanto.

Per tio la barcelona Indymedia fariĝos la dua en la mondo, post la brazila, enkondukanta esperanton.

Renkontiĝo en Sau

Dek tri homoj renkontiĝis en Vilanova de Sau la 18an kaj 19an de septembro. Post mallonga konatiĝo kun la belega ĉirkaŭaĵo, la grupo sidis ĉirkaŭ tablo. Hektor Alos gvidis interŝanĝon de kongresaj spertoj, de kiu ne nur novuloj profitis. Post la vespermanĝo Llibert Puig prezentis tri solidarecajn esperanto-asociojn, Espero, IKEL kaj Monda Solidareco, Neus Moly parolis pri Akademio Internacia de la Sciencoj de San-Marino, kaj fine Ramon Perera prelegetis pri "naskiĝo kaj kresko de la esperanta vortrezoro". Kiel kutime, la

*Dekstre:
La 18an de junio Centro de Esperanto Sabadell organizis la tradician kursofinan vespermanĝon.*

*Sube:
Membroj de IKEL partoprenintaj la Eŭropan Kongreson*

sekva mateno estis malstreĉiga, kaj la grupo promenis tra la arbaro ĝis la digo de Sau sub mirinda pejzaĝo de klifoj blankruĝaj. Post la tagmanĝo, kaj antaŭ la disiro, okazis demandoludo organizita de Karles Berga. Trankvila kaj varia aranĝo tre taŭga por praktiki la lingvon.

Pacmarŝo

De la 9a ĝis la 18a de julio tri kolonoj de kunmarŝantoj direktiĝis al Barcelono el Figueres, Fraga kaj Vinaròs por pledi por nova packulturo. Oni celis eduki pri la packulturo per marŝo kiu, traŭrante vilaĝon post vilaĝo, faciligos aranĝojn, debatojn, koncertojn, prelegojn, ktp; instigi kaj elvoki la personan sindevigon por paca mondo, ellernante kiel solvi konfliktojn pace kaj juste; kaj postuli de partioj, organizaĵoj kaj publikaj institucioj firman sindevigon por la konstruado de paca mondo. Ĝin subtenis tre elstaraj asocioj, kiel Fundació per la Pau, la Plat-formo Ni Haltigu la Militon kaj Kataluna Federacio de NRO por la Homaj Rajtoj. KEA kontribuis per la traduko al esperanto de la manifesto, kiu estas afiŝita en la TTT-ejo de la marŝo ĉe marxapau.pangea.org/

Bunta gazetara rikolto

La granda informo pri esperanto de ĉi tiuj lastaj monatoj estas la kvar-paĝa artikolo de David Bassa en la aŭgusta numero de la populariga revuo pri historio *Sàpiens*. Temas pri facillega kaj bonege ilustrita promonado tra la historio de la kataluna esperanto-movado ĝis la nuntempo. En aparta skatolo, nia samasocio Francesc Poblet verve asertas, ke “esperanto plijustigus la mondon”.

Al Francesc Poblet ni ŝuldas ankaŭ interesegan artikolon pri Jaume Miravittles, ĵurnalisto, komisaro pri propagando de la kataluna registaro dum la civitana milito kaj aktiva esperantisto. Ĝi aperis en la maja numero de *Esquerra Nacional*, kiun en la antaŭa oktobro publikigis lia artikolo pri Frederic Pujulà i Vallès.

Alia elstara prihistoria artikolo aperis en tri paĝoj de *Diari del Baix Penedès* de la 23a de julio fare de Ricard Guasch. Temas pri resumo de lia laboraĵo, kiu meritis intervjuon en la pasinta numero de *Kataluna Esperantisto*.

Ankaŭ la eldono en la kataluna de la retkurso *Lernu!* vekis diversajn reagojn en la gazetaro. La retĵurnalo *Vilaweb* informis pri ĝi la 7an de julio, same kiel la 13an de aŭgusto la semajna gazeto *Presència*, kiu aperigis videblan bildon. Du tagojn poste, ankaŭ *La Malla*, la retĵurnalo de la Magistrataro de Barcelono, informis pri ĝi en sia fako “la TTT-ejo de la tago”. La temo plaĉis al ĝia redakcio, ĉar la 23an de aŭgusto, ĝi informis samrubrike pri la antaŭe aperinta katalunigo de la brazila perkomputila kurso.

Ankaŭ kongresoj interesis la gazetaron. Pri la Internacia Junulara Kongreso raportis la 15an de julio la gazeto *La Comarca* el Garrotxa surbaze de modelo verkita de la Brusela Komunikad-Centro. La unua informo pri la Universala Kongreso aperis la 13an de julio en *Tinet digital*, la renovaĵejo de la regiono de Taragono, kaj okupiĝis ĉefe pri la partopreno de Manel Vinyals en la kongreso. Ankaŭ ĉi tiu artikolo baziĝis sur modelo de la Komunikad-Centro. La 22an la novaĵ-agentejo *Europa Press* dissendis novaĵon pri la kataluna partopreno en la kongreso. En la sekva tago, *Vilaweb* pli amplekse publikigis la novaĵon, emfazante la partoprenon de Vinyals kaj lian pakportalon bazitan sur esperanto, same kiel la artikolo en *Sàpiens*. Kaj en la 24a aperis alia artikolo en la kontraŭ-tutmondisma retejo *Indymedia* el Barcelono. Post la kongreso, la 12an de aŭgusto la elsendo *Ona Catalana* intervjuis dum 20 minutoj Josep Franquesa kaj Manel Vinyals.

Ankaŭ kursfina renkontiĝo en Rià de la grupo el Conflent meritis kvar-kolumnan novaĵon kun foto la 18an de julio en *L'Independant*. Same, *Diari de Tarragona* publikigis duonpaĝan intervjuon kun Luis Serrano, aktivulo de Kultura Asocio Esperantista,

okaze de venont-oktobra ferisemajno en Salou.

El País notis en sia agendo pri la premio Delfi Dalmau la 27an de julio. *20 minutos* la 26an majo aperigis novaĵeton pri la TTT-ejo de Hispana Esperanto-Federacio dum samtage *La Vanguardia* menciis esperanton (kaj Interlingua) en satiro.

Apartan mencion meritas la diversaj leganto-leteroj aperintaj en ĵurnalo *El Punt*. La 28an de majo Hèctor Alòs sub la titolo “Anglès i esperanto” replikis antaŭan leteron de leganto, kiu taksis la anglan “iaspeca esperanto”. La 11an de aŭgusto Ramon Torramadé, konata progresema politika aktivulo el Salt kaj ofta kunlaboranto de la ĵurnalo en tiu rubriko, favoris esperanton kiel lingvon de Eŭropa Unio sub la titolo “Català a Europa”. Kaj la 23an, li proponis ĝin kiel mondolingvon en “Una sola llengua mundial”. Du tagojn poste, nia samasocio Eugeni-Lluís Batalla proponis la enkondukon de esperanto en TTT-ejo, substrekante la ĉieson de nia lingvo (“L’esperanto de tothom”) kaj la 9an de septembro li kontraŭis la praktike devigan instruadon de la angla, kiun li taksas imperiisma, kaj pledas por la enkonduko de esperanto en la lernejoj (“La falera per l’anglès”).

kb/jc/ge/rg/xm/fm/am/cp/fp/op/ss/mv/red

Andreu Nin, esperantisto

Aperis la dua volumo de la verko “La guerra civil a Catalunya”. En ĝi aperas biografio de Andreu Nin, fare de nia kunmembro Francesc Poblet, kiu tekstas interalie:

“L’any 1906 va fer un discurs de salutació a la senyera al Centre Catalanista del Vendrell, del que més tard esdevindria secretari. De ben jove ja es va sentir atret pel catalanisme d’esquerres i per l’internacionalisme obrer, i fou un actiu divulgador de l’idioma esperanto, essent un dels fundadors, l’any 1909, de la societat esperantista Frateco (Fraternitat) d’El Vendrell.”

“La guerra civil a Catalunya” meritis i.a. tutpaĝan recenzon en la semajna gazeto *Presència* de la 17a de septembro.

Kurso en Etnosur

Ramon Rius gvidis tre sukcese esperanto-kurson en la multkultura festivalo Etnosur, okazinta en Alcalá la Real (Andaluzio) la 16an, 17an kaj 18an de julio. Temas pri aranĝo ĉefe muzika, sed en kiu estas ĝueblaj ankaŭ alispecaj kulturaj elmontoj: prelegoj, kino, kursoj, budoj ktp. En tiu kadro estis budo de la loka esperanto-grupo kaj de la asocio “SAT en Hispanio”. La kurson ĉeestis inter 30 kaj 40 homoj.

pf/dr/red

La Forumo 2004 en Kontakto

La junulara revuo *Kontakto* publikigis en sia tria numero de la jaro artikolon de Hektor Alos i Font pri la barcelona kulturforumo. La ŝoka titolo “Kultura Disneyland” maskas eble laŭintence ekvilibranta artikolon, sed esence kritikan pri la aranĝo.

Kontakto organiziĝas laŭ temaj numeroj, kaj en tiu okazo ĝi okupiĝas pri diskriminacio. Elstaras artikolo de Joel Amis pri “kion vere diras la Biblio pri samseksemeco”, kie li profunde analizas la

CURSOS D'ESPERANTO

Curs elemental 2004-2005

Amics de la Unesco
C. Mallorca, 207, pral.

Informació i inscripcions:
Ramon Perera i Neus Moly
tel: 93 458 56 99
ramoneus@drac.com

Curs de conversa

Barcelona Esperanto-Kontaktejo
C. Padilla 196, Barcelona

Inici: 4 d’octubre
Horari: Dimarts de 20:00 a 21:30
Preu: 60 euros
Carles Berga:
tel: 93 246 37 36
k.berga@esperanto-ct.org

radikojn de la diferencoj inter konservativaj kaj progresemaj kristanoj. Ne malpli pensigas la artikolo de Magali von Blotnitz pri “kiel ripari la rezultojn de jardekoj da diskriminacio” en Sud-Afriko. La aŭtorino analizas kelkajn negativajn postsekvojn de pozitiva diskriminacio favore al la negra loĝantaro, kvankam ŝi subtenas ĝin. La internacieco de la revuo, kun kunlaboroj ankaŭ el Irano, Rusio, Brazilo k.a. brile kronas la enhavon.

Esperanto en la tornistro

La esperanta versio de la libro pri la mondvojaĝo de Manel Vinyals kaj Joaquim Marcoval eldoniĝis en Ĉinio tuj antaŭ la Universala Kongreso en Pekino. La libro surprizas per sia kajera formato kaj elementa kompostado. Ankaŭ pro la fuŝlingvaj enkondukaj vortoj. Tamen se la leganto travadas ĉion ĉi, li retrovos la atentokaptajn aventurojn de niaj samlandanoj, interesajn klarigojn kaj pensojn kaj ioma bildo pri la stato de esperanto, kaj simplaj esperantistoj, en la mondo. Por katalunoj, la verkoj havas kroman intereson, ĉar la komparo kun la kataluna eldono estas lingve tre instrua.

Manuel Vinyals, Joaquim Marcoval. *Esperanto en la tornistro, mondvojaĝo en 79 tagoj*. Ĉinesko, 2004. ISBN 988-97267-5-2.

La civitana milito en Bunyola

La pasintan 17an septembro, nia samasocio Xavier Margais prezentis en Bunyola sian historian verkon *Bunyola. Amb la por al cos*. En ĝi li rakontas siajn esplorojn pri pluraj faktoj okazintaj en tiu majorka vilago dum la 2a Respubliko kaj la milito. Rilate la faŝistan ŝtatrenverson la aŭtoro analizas la ĝendarmerion (Civilan Gvardion), la rolojn de la eklezio kaj de la lokaj aŭtoritatoj kaj plej profunde la lokan militan organizon kaj la teruran

subpremadon. Ekzemplo pri ĝi estas la fakto, ke ankoraŭ restas en la tombejo de Bunyola pluraj kadavroj de murditoj de faŝistoj, kies identecon oni ne konas. Eĉ du el la majorkaj esperantistoj murditaj en tiu epoko plu kuŝas en nekonata loko.

La verko apartenas al la kolekto “La Guerra Civil a Mallorca. Poble a Poble”, komuna iniciato de la eldonejo Documenta Balear kaj la universitato de la Balearaj Insuloj, kaj *Bunyola. Amb la por al cos* estas la sepa ero de la kolekto.

Xavier Margais. *Bunyola. Amb la por al cos*. Documenta Balear-Universitat de les Illes Balears, 2004. ISBN 84-96376-02-8. 166 paĝoj.

Parlamentara raporto esperantigata

Nia aktivulo el Prada Christian Pinarid grupigis pli ol 40 diverslandajn esperantistojn por traduki al esperanto la raporton pri la atencoj de la 11a de septembro 2001 publikigita de la usona parlamento. Temas pri detalplena informo, preskaŭ 600-paĝa, kiu rezultis el la parlamentaj esploroj pri la okazaĵoj. Ĝia publikigo en Intereto en julio fariĝis mondvesta novaĵo. Per tiu laboro la teamo de tradukantoj deziras ankoraŭfoje pruvi al la tuta mondo la taŭgecon de nia lingvo. Antaŭvideble, la tasko ne pretos ĝis la komenco de 2005.

Solidareco en Afganio

Nia samasocio Felip Artero pasigis tutan monaton en Afganio kunlaborante en la starigo de akvoduktoj kaj mikro-elektrocentraloj en la orienta regiono Nuristano. La projekton plejparte financas la eŭska registaro. Jam duan fojon li vizitas la landon kaj en antaŭa vojaĝis al kampadejoj de rifuĝantoj en Pakistano. Li aktivis ĉe ni favore al la Revolucia Asocio de Afganaj Virinoj.

Martí Aguado, senlaca aktivulo

Kun bedaŭro ni informas ke la 9an de aŭgusto de 2004, mortis 88-jaraĝa nia estimata kolego Martí Aguado. Li estis membro de KEA kaj aliaj esperanto-grupoj. Sed plej forte li ligiĝis al Ĝirona Espero, kies prezidanto li estis. Kiam estis laboro li kunlaboris sindoneme, en renkontiĝo li partoprenis aktive, dum asembleo plenkore li helpis la estraron. Sen dube li estis la eterna kongresanto de nia loka grupo. Ĝis pasintjare, 87-jaraĝa, li partoprenis en internacia kongreso. Lia afabla vizaĝo, lia nelacigebla sindonemo kaj lia agrabla konversacio estas konataj ĉie, kie li iris, kaj por ni ĉiuj ili estos ne forgesablaj.

Arnau Massanes

Kia Eŭropo, kia mondo bezonas esperanton?

Christian Pinard

*La mondo kiu bezonas
esperanton ne estas
la registara
sed la civitana*

Tiun strangan demandon naskis la legado de laste ricevitaĵoj: francaj esperantistoj denove peticias por enirigi esperanton en la bakalaŭron... hungaraj samideanoj proponas enirigi esperanton en la mezlernejojn... ĉieaj esperantistoj ĝojas pro la elekto de pola esperantistino en la Eŭropa Parlamento... germana firmego trudas siajn dungitojn labori po 40 horoj semajne pagante 35, minacante translokigi la entreprenon al Pollando (post tiu “sukceso”, ili proponas eĉ mallongigi la feritagojn je unu semajno)... hispanaj agrikulturistoj ne plu dungas siajn laboristojn en Maroko sed en mez-eŭropaj landoj, pro malmulta kosto (jam delonge ili ne plu dungas en Hispanio)... la eŭropaj balotoj interesis malpli ol 45% de la eŭropanoj (ĉu pli ol la duono opinias do, ke baloti estas neŭtila agado por ŝanĝi ion?)... la franca firmo Dassault aĉetis egan francan ĵurnalaron (fabrikanto de armoj aĉetante gazet-eldonejon, kian liberecon havos la ĵurnalistoj?)... Mi povus daŭrigi la liston, jam sufiĉas. Io estas putra ankaŭ en Eŭropo, sed tio ne estas novaĵo, opiniis mi kiel civitano. Io estas erara ankaŭ en la movado, kaj tio ĉagrenas min, opiniis mi ĉi-foje kiel esperantisto.

En Francio, la unua propono por enirigi esperanton en la lernejojn okazis en la jaro 1907, sensukcese; ĉe la Ligo de Nacioj tio okazis la jaron 1921, sen pli da sukceso. La pasintan jaron, eŭropaj deputitoj vane proponis esperanton por Eŭropo... Tiom da fiaskoj malĝojigas kaj senesperigas gesamideanojn. Proponante esperanton al la naciaj registaroj, al la oficialaj institucioj, ĉu ni celas la taŭgan publikon? La politikistoj ne bezonas komunan lingvon, ili jam havas armeon da tradukistoj, pagitan per niaj impostoj... La estroj de la firmoj jam havas sian komunan lingvon, tiun de la mono, de la potenco: la anglan lingvon. Kiujn avantaĝojn havus la politikistoj kaj la firmestroj, se ili oficialigus esperanton? Per esperanto, la popoloj parolus per unu voĉo, vera civitana potenco naskiĝus kontraŭ la politika kaj “mona” potencoj; “dividu kaj regu”, jen ĉiama sentenco, kaj inciti la popolojn lerni esperanton estas tute mala celo. Jen kialo de

la malsukceso de la proponoj por oficialigi esperanton: ni proponas ĝin al tiuj, kiuj plej timas la sukceson de la lingvo, al tiuj, kiuj la plej perdus se esperanto sukcesus. La estroj de nia nuna mondo ne plu estas la kreintoj de la Ligo de Nacioj aŭ la Ruĝa Kruco. La nunaj estroj de l' mondo obeas la potencon de la mono, de la firmoj: rigardu, kiu gajnis monon danke al milito en Irako, kaj vi vidos la verajn celojn de tiu moderna epopeo...

Ni flankenlasu, do, la politikistojn. Nenion ili faros por helpi la popolojn aŭ kontraŭi la povon de la firmestroj. Tiuj bezonantaj nian komunan lingvon estas tiuj nur spertantaj la decidojn de la potenculoj. Ili estas disaj, do malfacile atingeblaj. Ankaŭ tie, nenio ŝanĝiĝis ekde la tempo de Zamenhof; sed refoje, “en la mondon venas nova sento”. Civitanoj ariĝas por aŭdigi sian voĉon - almenaŭ en tiuj partoj de l' mondo kie serĉi ion por tagmanĝi ne estas la plej grava okupo (sed agante, tiuj helpas tiujn ĉi). La Monda Socia Forumo, internaciaj asocioj, mondaj grupigoj de civitanoj laŭte diras “alia mondo eblas”. Ili jam konas la problemon de la lingvo por interparoli; sed ili ne havas tradukistojn por solvi tion, kaj ili ofte rifuzas la anglan lingvon pro la ideoj, kiujn ĝi elvokas. Jen nia celpubliko. Humanismo, interkompreniĝo, internaciismo; iliaj ideoj kongruas kun la ideoj de esperanto; ilian lingvan problemon ni povas solvi.

Sed tio postulas radikalan ŝanĝon ĉe niaj movadaj estraroj. Ni ne plu zorgu demandojn por esperanto antaŭ la registaroj aŭ la oficialaj institucioj: aŭ ili ne volas la sukceson de nia lingvo, aŭ ili ne havas potencon por trudi ĝin. Ni lekas de jaroj la piedojn de tiuj potenculoj, por rezulto nula; ni atendas de jaroj en la antaŭĉambroj de la povo, sed la potenculoj rigardas nin kvazaŭ lakeojn. Ni retrovu nian fierecon; ni forlasu neŭtralecon. Ni iru ĉe la neoficialaj, internaciaj asocioj, ni iru ĉe la alimondistoj, ni iru tien, kie oni bezonas kaj atendas komunan lingvon kiu ne estas tiu de l' potenco. Certe, tio estas nek la plej rekta nek la plej taŭga vojo al la oficialaj lunĉoj aŭ la honoraj medaloj. Sed tio estas la vojo por sukcesigi esperanton en nia nuna mondo: ni donu ĝin, al tiuj kiuj bezonas ĝin, ne al tiuj, kiuj ĝin mokas.

La mondo, Eŭropo, kiu bezonas esperanton ne estas la registara sed la civitana. Ni iru ĉe la civitanojn, ne plu ĉe la registarojn!

Niaj proverboj (1)

Pedro Martín Burutxaga

“Ĉiu komprenas la gravecon, kiun havas la proverboj en ĉiu lingvo. En formo de mallongaj, facile memoreblaj frazoj la proverboj enhavas grandan trezoron da popola saĝeco, kaj per mallonga proverbo oni ofte pli bone kaj pli konvinke esprimas ian ideon, ol per multevorta parolado. Konado de proverboj estas necesa por perfekta konado de la lingvo”.

Jen trafaj vortoj de Marko Zamenhof, patro de Ludoviko, en antaŭparolo al “Proverbaro Esperanta”, impona kolekto de 2630 proverboj kaj eldiroj en esperanto pretigita de sia filo surbaze de kvarlingva (rusa-pola-franca-germana) frazeologio-proverbaro antaŭe publikigita de li.

Kompreneble, tiutempe (1909-1910) esperanto ne havis post si tiom da historio kaj praktika uzado por posedi propran popolan proverbaron, tiel Zamenhof devis traduke krei ĝin. Kaj la rezulto vere frapas ĉar li bonege imitis la tradiciajn formojn. Liaj proverboj en tiu nur 20-jara esperanto aspektas plurjarcente maljunaj eldiroj de iaj esperanto-parolantaj prapatroj.

Krom tio, la fakto kiu ankaŭ multe surprizas la leganton estas la simileco inter tiuj zamenhofaj proverboj kaj liaj propraj, ĝis la ekstremo, ke kelkaj el ili ŝajnas rektaj tradukoj el lia lingvo, ekzemple la kataluna. Tio denove pruvas la universalecon de tiu “trezoro da popola saĝeco”.

Jen diversaj ekzemploj kun iliaj katalunaj ekvivalentoj:

– For de l' okuloj, for de la koro (Lluny dels ulls, lluny del cor)

– Plena estas la infero de promesitaj aferoj (De bones intencions, l'infern n'és ple)

– Fiŝo pli granda malgrandan englutas (El peix gros es menja el petit)

– Ne prokrastu ĝis morgaŭ, kion vi povas fari hodiaŭ (El que puguis fer avui no ho esperis fer demà)

– En dom' de pendigito pri ŝnuro ne parolu (A casa d'un penjat no hi anomenis cordes)

– Vivi kun iu kiel hundo kun kato (Estar com el gat i el gos)

– Okazo faras ŝteliston (L'ocasió fa el lladre)

– En la trijaŭda semajno (La setmana dels tres dijous)

– La muro havas orelojn (Les parets tenen orelles)

– Grandaj malbonoj – grandaj rimedoj (Als grans mals, grans remeis)

Sed atenta legado de la verko de Zamenhof montras kelkajn mankojn. Ĉar temas ja pri internacia lingvo, li kompreneble ne inkludis naciismajn proverbojn en sian esperantan kolekton; traduko far Zamenhof de proverbo kiel ekzemple “El qui no va a missa el diumenge és moro o jueu o heretge” estas tute neimagebla.

Oni facile komprenas ankaŭ la mankon de proverboj rilate al vetero, tiel abundaj en aliaj lingvoj, ĉar vetero multe dependas de la situo de la koncerna lando; fakte nur du tiaj aperas en la proverbaro, kaj kurioze ambaŭ pri la monato aprilo: “Aprila vetero – trompa aero” (Abril i senyors, tots traïdors) kaj “Pluvo en Aprilo – por la tero utilo” (A l'abril, cada gota val per mil).

Sed sen ia ajn pravigebla kialo ol la konata prudeco de la aŭtoro, mankas ankaŭ aliaj proverboj, ĉefe tiuj kiuj entenas maldec(et)ajn vortojn aŭ sugestojn, ĝuste tiuj kiujn ni katalunoj onidire tiom ŝatas. Do mi petas vian helpon por esperantigi kelkajn el ili kaj tiel plenigi tiun truon en la proverbaro. Ni kompletigu la verkon, kiun Zamenhof ne kuraĝis finpretigi!

Jen mia unua propono; temas pri elpensado de traduko esperanten de la sekvaj tri katalunegaj proverboj:

– Quan hom està de pega, fins amb els collons ensopega.

– Trons de cul, tempesta de merda.

– Allà on hi ha pèl hi ha alegria.

Viajn sugestojn, en klara zamenhofeca stilo, bonvolu sendi al la redakcio. En venonta numero de la revuo ni diskonigos la sugestitajn tradukojn.

*Mankas proverboj
kiuj entenas
maldecajn vortojn*

Interreta rubriko

Dario Rodríguez

La reta libroservo de UEA kreis paĝon kun recenzoj de verkoj el sia katalogo; nuntempe aperas 142:
katalogo.uea.org?st=recenzoj

La plena kolekto de la “Lingvaj Respondoj” de Zamenhof estas legebla ĉe: esperanto.org/Ondo/L-lr.htm

Legeblas rete la kompleta esperanta versio de la sukcesa libro de Ulrich Matthias “Esperanto - La nova Latino de la Eklezio”, originale verkita en la germana kaj tradukita nun al pluraj lingvoj:
home.t-online.de/home/Ulrich.Matthias/latina.htm

Jen retpaĝo kiu listigas multajn esperantajn dissendolistojn:
www.eventoj.hu/snd-list.htm

Du verkoj de Rabindranath Tagore, tradukitaj esperanten far Kalocsay: “La ĝardenisto kaj la reĝino” kaj “La juna princo” legeblas ĉe: www.tekstoj.nl/lm/lm22-2/ghardenisto.html kaj www.tekstoj.nl/lm/lm22-2/princo.html

La Tutmonda Asocio de Konstruistoj Esperantistaj (TAKE) havas propran retpaĝaron, en kiu troveblas teknikaj artikoloj kaj faka terminologio
take-esperanto.org

La fonetika simpleco de esperanto evidentiĝas per la transskribo de ties literoj per la Internacia Fonetika Alfabeto. El niaj 28 literoj, 21 havas la saman signon en ambaŭ alfabetoj, kaj 7 bezonas transskribon per specialaj signoj. Vidu ĉe:
www5d.biglobe.ne.jp/~hel/jp/fonetika_signo.htm

Aperis nova versio 3.03 de la fama brazila reta kurso de esperanto, disponebla en la kataluna kaj pluraj aliaj lingvoj:
www.kurso.com.br

Se oni serĉas esperantan libron jam elĉerpitan, jen utila adreso de brokantejo kie eble vi povos ĝin aĉeti:
home.t-online.de/home/robo.espero/

PREZENTI ESPERANTON

En nia medio laŭ nia sperto

Giuseppe Castelli (el *L'Esperanto*)

Ĉu vi rimarkis, ke kiam politika partio volas varbi inter la anoj de mezlernejo, ĝi ne sendas tien maljunan skabenon pri sporto kaj kulturo, sed ĝi lasas la gvidadon de asembleoj kaj la ceteran agadon al tiuj lernejoj kiuj mem membras en la junularo de tiu partio?

Ĉu vi vidis en porvirinaj gazetoj tiujn reklamojn, kiuj proponas al la legantinoj labori por firmao montrante kaj vendante ŝminkaĵojn aŭ subvestaĵojn al siaj konatinoj?

Ĉu vi scias, ke en multaj centroj por helpi drogulojn laboras eksdroguloj?

Tio okazas ĉar partioj, firmaoj kaj helpcentroj scias, ke mezlernejo volonte aŭskultas alian mezlernejon, dommastrino alian dommastrinon, drogulo eksdrogulon. Ili scias, ke agante en medio kiun oni bone konas, oni pli facile akiras

respekton kaj atenton. Ofte ni, esperantistoj, forgasas tion ĉi, kun antaŭvideblaj rezultoj.

Se ni aranĝas informprelegon ĉe universitato, kaj tie ne prezentas esperanton studentoj aŭ instruisto de tiu universitato, sed homoj el tute alia medio, la efiko estos malbona. Se mi, kiu neniam okupiĝis pri politiko, skribas al politikisto por ke li subtenu nian movadon, verŝajne mi ridindigos min kaj ankaŭ la movadon. Se mia kono de la itala lingvo estas ne pli ol averaĝa, kaj mi neniam trejniĝis pri komunikado, miaj leteroj al gazetoj malbone funkcios.

La risko ridindiĝi aparte grandas en la interreto, se oni tro haste elpaŝas kaj ĝenas aliulojn per sia nesperteco. Sed pli ĝenerale: kiam ni provas varbi inter katolikoj, kontraŭtutmondigemuloj, ĵurnalistoj sen esti

mem katoliko, kontraŭtutmondigemulo, ĵurnalista, ni agas same senrespondece, kiel se ni sendus drogulon vendi ŝminkaĵojn al dommastrinoj, dommastrinon reklami partion inter mezlernejoj, kaj mezlernejanon labori kun droguloj.

Ofte oni kontraŭargumentas: “Se spertuloj farus ion, ekzemple lobius ĉe politikistoj, mi volonte lasus al ili la taskon; sed neniu faras ion, do mi decidis agi mem: estas pli bone ol nenio!”. Sed unue, ja pli bonus fari nenion ol difekti nian bildon agante en “danĝera” medio; due, ne nepre la alternativo estas fari nenion. Ĉiu el ni havas *sian* medion: kolegoj, amikoj, anoj de la sama asocio aŭ eklezio... Inter ili ni povas fidi nin mem kaj komuniki sen troa risko fuŝi. Kiam ni tie trovas interesigon, ni prezentu esperanton tie: estos pli rezulte, kaj verŝajne pli agrable.

La dificultat de les llengües i les funcions lingüístiques

Abel Montagut (Traducció: Josep Virgili)

En aquest treball l'autor analitza quins factors determinen que les llengües siguin tan diferents les unes de les altres i alhora tan complicades per als parlants no nadius. Dins d'aquest marc teòric es planteja si l'esperanto podria evolucionar cap a aquesta complexitat i quins factors fan que es mantingui en la seva simplicitat relativa, tot i aconseguir ser una llengua completa i rica.

Introducció

Segons els experts, totes les llengües són gairebé igual de difícils: “Totes les llengües mantenen una unitat fonamental: el seu grau de complexitat és molt semblant. Es podria afirmar que les llengües parlades pels pobles que ens semblen més primitius són fins i tot més riques i complicades que la nostra” (Cavalli-Sforza, 1995, p. 206). “La llengua que se'ns mostra simple i regular en un aspecte probablement és complexa i confusa en uns altres. Sembla ser que entre les diferents parts de la gramàtica hi ha una relació que fins ara no hem pogut acabar de comprendre del tot. Aquest fet s'ha posat clarament en evidència en l'estudi d'un investigador que ha comparat la progressió en l'aprenentatge de les seves respectives llengües entre nens turcs i nens iugoslaus” (Slobin, 1977). “Com a màxim es pot afirmar que una determinada part d'una llengua pot ser més senzilla i, en conseqüència, eventualment 'millor' que la mateixa part d'una altra llengua. Al mateix temps, fins i tot si estiguéssim d'acord en la idea que una llengua perfectament regular fóra la millor, no existeixen proves que les llengües tinguin per objectiu aquesta regularitat en el seu procés evolutiu. En comptes d'això, el que podem observar és una anada i tornada incessant cap al trencament i la restauració de models” (Aitchison, 1993, p. 240-241).

Segons estadístiques fetes sobre la base dels estudis de Helmar Frank (1993), l'aprenentatge cada segona llengua requereix més de mil hores d'estudi sistemàtic, excepte, a molta distància, en el cas de la interllengua esperanto per a la qual calen approxi-

madament dues-centes hores per aconseguir el mateix nivell. Fins i tot en el cas de llengües semblants, la mitjana d'hores d'estudi mai baixa de les mil si hom pretén el domini de les quatre habilitats lingüístiques (lectura, escriptura, expressió oral i comprensió oral) i si es tracta de la segona llengua apresada (Alonso Núñez, 1997, p. 40).

Si acceptem la constatació de la dificultat general de les llengües, d'una manera lògica apareix la pregunta: ¿per què trobem tantes dificultats per aprendre una llengua estrangera? ¿Per què no hi ha llengües que siguin clarament més fàcils, que es trobin entre les dues-centes hores de l'esperanto i les mil de la resta? Si l'esperanto és una llengua completa, ¿per què totes les altres llengües tenen tants entrebancs (si es tracta realment d'entrebancs)? ¿On són els principis d'economia i necessitat lingüística que, teòricament, regeixen l'evolució de les llengües? Si de fet les llengües evolucionen, ¿per què no són cada vegada més regulars i més simples?

Les funcions lingüístiques

Comencem pel principi: ¿què és una llengua?, ¿per què serveix? Recordem les funcions de l'eina de la comunicació humana seguint el llistat acadèmic que s'accepta generalment en l'actualitat, de manera que apareix sense cap discussió a tots els manuals: 1. expressiva, 2. conativa, 3. referencial, 4. fàtica, 5. metalingüística i 6. poètica.

Amb la primera funció expressem les nostres emocions, gustos i preferències, per exemple, si afirmo “m'agrada una cançó de la Madonna” o “l'últim film de Spielberg és molt

interessant”; amb la funció conativa expressem els desitjos, ordres i suggeriments, per exemple: “aprèn àrab”, “no fumeu aquí”, “feu esport i conserveu la natura”; amb la referencial, fem afirmacions sobre la realitat objectiva, sense barrejar-hi elements subjectius, per exemple, quan hom diu: “aquest llibre val vint euros”, “té dues-centes trenta pàgines”, “el meu número de telèfon és 972279450”, etc.; amb la funció fàtica mantenim el contacte lingüístic a través d'expressions recurrents i buides, que sovint són repetides constantment, com passa en una conversa informal o en una comunicació telefònica: “sí, sí”, “esclar”, “bé”, “eh”...; a través de la funció metalingüística podem parlar sobre la llengua mateixa, com estem fent ara; amb la poètica fem servir els elements lingüístics de manera creativa i lúdica i, així, sorgeixen els refranys, poemes, narracions, acudits, rodolins, paraules inventades, etc.

Però, ¿per què hi ha tantes llengües si sols han de servir per al que acabem d'enumerar? ¿On trobem l'economia lingüística? ¿La natura o la societat creen nous elements perquè sí? Que els creen és segur, però, ¿ho fan sense cap objectiu? ¿No n'hi hauria prou amb una sola llengua per expressar les emocions, per ordenar i instigar, per referir-se a la realitat objectiva, per mantenir el contacte amb els altres, per parlar de la llengua mateixa, per jugar i crear amb les paraules? ¿No en tindrien prou els parlants de les llengües més petites si sabéssim alguna llengua de llarga tradició i de gran expansió geogràfica com el castellà o l'anglès, per citar-ne algunes? I, finalment, ¿és que la Babel mundial sols és un enorme error de la

civilització humana que els esperantistes haurien de corregir de forma messiànica?

Altres funcions lingüístiques

Certament, quan es tracten les funcions lingüístiques, no se sol comentar el següent:

a) que cada llengua transmet una imatge del món relativament diferenciada, integrada en un determinat medi social i natural, (pareu esment que es tracta d'una imatge del món "relativament" diferent),

b) que cada llengua serveix per donar cohesió al grup d'acord amb unes mides racionalment abastables (per això apareixen nous dialectes en les llengües de gran extensió territorial), i

c) i que, en part per desgràcia, les llengües també serveixen per distingir i, en certa manera discriminar, els parlants de la pròpia llengua dels parlants de les altres.

En resum, a banda de les sis funcions esmentades en primer lloc, les llengües també aconsegueixen les següents: 7. estructuradora (del cervell i de la realitat que l'envolta), 8. cohesionadora del grup i 9. diferenciadora del grup.

Malgrat que aquestes funcions no se solen esmentar en els manuals ni en l'ensenyament, ja fa temps que es tenen en compte —especialment la seva funció social— però potser no han estat relacionades amb la dificultat general de les llengües. Jo provaré de fer-ho ara.

7a funció: estructuradora

Per mitjà d'aquesta setena funció la llengua disposa el nostre cervell d'una determinada manera, diferent en cada cas. Si en la nostra llengua materna hi ha conjugacions complexes, com en francès o en rus, s'afavoreixen determinades connexions neuronals que no existeixen en els parlants d'altres llengües; si les formes verbals són senzilles però les expressions verbals són complicades, com en l'anglès, llavors les connexions són diferents; si les paraules són llargues amb els

elements enganxats de forma rígida, com en la llengua dels inuits, passa alguna cosa semblant en una altra regió del cervell. De fet, la capacitat per a la parla està situada a la part esquerra del cervell, per sota del nivell de l'orella. Es pot precisar de forma científica on és la regió de la llengua materna i la de cada llengua apresada posteriorment, segons estudis empírics de metges —concretament segons la referència d'*El Periódico* (15.X.98) i altres mitjans durant aquella mateixa setmana— basats en els darrers descobriments de l'equip de neurocirurgia de l'hospital de Bellvitge a l'Hospitalet. S'ha constatat que una lesió en una determinada part del cervell pot fer perdre només la capacitat de conjuguar verbs o, solament, la capacitat de formar els plurals correctament o la capacitat d'agrupar paraules segons el seu significat (per exemple, saber si l'elefant és un animal o no). Alguns dels afectats perden només una de les capacitats mencionades i no totes de cop. Així es demostra que en el nostre cervell hi ha determinades connexions relacionades amb cada particularitat lingüística o subsistema i que, per tant, són diferents per a cada llengua. Això no vol dir que la capacitat lingüística i el pensament es redueixin sols a les connexions neuronals, però aquestes són el seu suport (Alonso-Cortés, 1992, p. 60; Cavalli-Sforza, 1995, p. 215). També s'ha constatat que quan les llengües que s'han après s'assemblen prou a la materna, les noves connexions s'afegeixen a les originals, tot completant-les o engrandint-les (per exemple si es tracta del francès i el castellà); mentre que, si es tracta de llengües molt diferents, es crea una zona absolutament independent a la part esquerra del cervell (per exemple, l'èuscar en relació al castellà, en un cas acabat d'estudiar a Bellvitge segons el diari citat). En conclusió, cada llengua estructura de manera diferent les nostres connexions neuronals. Tanmateix, aquestes connexions es poden renovar parcialment, o totalment, en alguns casos excepcionals —per exemple quan una persona ha estat fora de la seva comunitat lingüística durant dècades i no ha practicat la llengua materna ni amb si mateix (Martinet, segons Blanke, 1993, p. 8).

Aquestes persones poden oblidar del tot la seva llengua materna i substituir les connexions originals per les d'una llengua apresada posteriorment.

A través d'aquesta mateixa funció la llengua estructura la nostra percepció de la realitat: les parts del dia (matinada, matí, migdia, tarda, vespre...) o de l'any, la gamma de colors, els àpats habituals, les plantes, les eines, la feminitat o masculinitat dels éssers vivents o de les coses (lluna, sol, mar, gos, cargol...), les relacions familiars (els conceptes i la classificació de *sogre, cunyat, germà*, etc. poden ser molt diferents), les fórmules de cortesia i la manera de dirigir-se a la gent (*tu, vós, vostè*, formes verbals específiques)...

En conjunt, cada llengua reflecteix una determinada imatge del món que ha construït al llarg dels anys un col·lectiu en un territori determinat o amb un estil de vida propi (com per exemple els gitanos). La transmissió d'aquesta imatge del món no es pot substituir per les informacions que venen de fora. El conjunt de les imatges lingüístiques de les persones enriqueix d'una forma incalculable la cultura i la civilització humanes. D'aquesta complexitat del món sorgeixen profitosos intercanvis d'idees. Sense ells la cultura humana es banalitzaria greument i, en gran part, perdria la seva creativitat i la seva capacitat d'invenció i per tant, en gran part també, perdria les eines per explorar el món i per fer nous descobriments artístics o científics. Potser la solució dels greus problemes actuals de la humanitat rau en aquesta diversitat lingüística que permet moltes perspectives diferents de la mateixa realitat. A vegades, la solució d'un problema es troba en un petit matís, en un petit canvi de perspectiva, que és el que cada llengua permet fer al col·lectiu que l'empra.

Això està lligat amb la hipòtesi de Whorf, que ell anomena "principi de la relativitat lingüística", citada per Carme Junyent (1996, p. 72). Tanmateix, com aquesta lingüista aclareix, els universals lingüístics i els culturals coexisteixen. Fer èmfasi només en les diferències porta a actituds nacionalistes perilloses; i el contrari, a l'impe-

rialisme o al cosmopolitisme uniformitzador.

En resum, una de les funcions de la llengua és estructurar la realitat segons les diferents perspectives de cadascú, d'acord amb les experiències col·lectives i les preferències que s'han sedimentat al llarg dels segles. La relació en xarxa de les llengües és semblant a la que s'estableix entre els éssers vius en un ecosistema. Cada ésser viu és la concreció d'una de les possibles formes de vida. D'una manera semblant, cada llengua és la concreció d'unes determinades possibilitats de pensament i d'experiència col·lectiva.

8a funció: cohesionador del grup

Per mitjà d'aquesta vuitena funció cada llengua cohesionava un grup i des de dintre li donava un sentiment de pertinença concret. I, alhora, fa percebre com estranys els altres grups, veïns o llunyans.

Des dels primers temps la llengua ha servit als homes per donar un fort grau de cohesió als seus parlants, ha estat un lligam interioritzat i imprescindible: era possible no saber pintar, cantar, ballar, caçar o lluitar per demostrar la pertinença al grup, però era imprescindible fer servir el mateix mitjà d'expressió des de la infantesa (si no s'era sord o mut, evidentment). Aquest element de relació està tan profundament interioritzat que la capacitat de parlar deixa marques físiques a la part dreta del cervell, fins i tot als ossos. Aquests senyals no apareixen als cranis estudiats dels homínids prehumans (Cavalli-Sforza, 1995, p. 206). Per tant, la llengua, que és un lligam social, ens modela fins a les neurones, encara que la nostra capacitat de pensar no en queda empenyorada. És tan forta, des del naixement, la necessitat d'integració col·lectiva, que la llengua ha dut les capacitats del cervell més enllà de les necessitats de comunicació elementals: a través de la llengua s'aferma, s'assegura i es confirma la pertinença al grup i, per tant, el grup mateix.

En èpoques remotes aquesta funció probablement era essencial, per exemple, per a la caça, per a la lluita, per a la migració. L'individu no podia sobreviure sense el grup, i el grup no podia sobreviure sense una integració forta dels seus membres. I, en gran mesura, això encara és vàlid avui dia. A la *Declaració universal dels drets lingüístics*, proclamada a Barcelona el juny de 1996, "el document internacional més actual sobre les minories lingüístiques", hom hi afirma: "Totes les llengües són l'expressió d'una identitat col·lectiva i d'una manera especial de percebre i descriure la realitat". "Cada llengua és una realitat creada de forma col·lectiva i dintre de la comunitat és una eina de cohesió, identificació, comunicació i expressió creadora, disponible per a l'ús individual" (segons la traducció d'un article de Giorgio Silfer, 1998a). Fins i tot aquells que suggereixen que sota la hipòtesi de Whorf s'hi amaga un perill nacionalista, afirmen que la llengua no és només un mitjà de comunicació, sinó: "La llengua també és una altra cosa: és un mitjà artístic i un signe identificatiu." (Giorgio Silfer, 1998b).

9a funció: diferenciador del grup

En conseqüència, la llengua estableix una distinció difícil de superar entre els membres del propi grup i els dels altres grups. Vet ací alguns exemples: durant les Vespres Sicilianes (1282) quan es va produir la revolta dels nadius contra els ocupants francesos, els sicilians, per identificar els enemics, els obligaven a pronunciar la paraula *ceci*. La impossibilitat de pronunciar-la va costar la vida a molts francesos. A la Bíblia, podem trobar-hi un episodi semblant, en el qual la paraula *xibòlet* va ser emprada per distingir (i matar) els enemics (Cavalli-Sforza, 1995, p. 211, aquest episodi pertany al llibre dels Jutges 12, 6). A més, per als espies és essencial el domini perfecte de la llengua de l'enemic per no ser descoberts. Cada llengua té mots distintius específics, encara que, per sort, no sempre comporten conseqüències tràgiques. Alguna vegada es fan servir aquests elements per riure's dels parlants d'altres llengües o, simplement, per jugar

amb els nens i exercitar-los. Per exemple, en català, la pronúncia del mot *jutges* diferencia clarament els veïns de llengües diferents, siguin francesos o castellans; i encara més l'expressió "setze jutges d'un jutjat mengen fetge d'un penjat" de significat absurd. Va ser precisament per aquestes connotacions que als anys seixanta un grup de cantautors compromesos es van posar el nom d'"Els Setze Jutges".

Provatura de resposta: la dificultat de les llengües

Si les consideracions anteriors són veritables, les llengües són en essència igual de difícils perquè totes pretenen, sense excepció, fer una anàlisi detallada i una interpretació de la realitat col·lectiva i, al mateix temps, actuar com a element cohesionador i diferenciador. Només el conjunt de les funcions suava esmentades pot justificar la gran dificultat de les llengües i les seves complicacions "absurdes", en paraules d'André Martinet (Detlev Blanke, 1993, p. 5). Aquesta complexitat no és forçosament un llast innecessari: sols així les llengües poden assolir els seus objectius.

Si són relativament fàcils en el nivell morfològic, llavors són difícils quant al lèxic i la semàntica, o potser en la sintaxi. I probablement totes són molt difícils pel que fa a la fonètica, segons els paràmetres acceptables des del punt de vista autòcton. Fins i tot les llengües considerades "clares", com l'italià o el castellà, ofereixen greus dificultats i matisos distintius en la parla, que es poden observar fàcilment en els parlants no-natius, com ara entrenadors de futbol i altres. En una primera impressió, aquests parlants no-natius semblen "anormals", i probablement aquest efecte és causat per la mateixa llengua, essencialment a causa de la seva funció distintiva: els que no pertanyen al nostre grup no són "normals", són individus infrahumans, són bàrbars, no són ben bé dels nostres, amb tots els terribles perills que poden comportar.

Hom podria pensar que potser algunes llengües, d'entre les tres mil existents, s'acontentarien amb les barreres fonè-

tiques però, segons els experts, aquestes llengües disposen d'altres filtres addicionals (o certificats d'identitat); en la morfologia, en la sintaxi, o en qualsevol dels nivells restants. A banda, si una llengua va perdent progressivament els seus trets distintius en relació a les llengües veïnes, poc a poc esdevé innecessària per als parlants i finalment desapareix. Per exemple, a l'Amèrica Central, el nàhuatl, de Tlaxcala, ha sofert aquest procés ja que el seu grup portador ha perdut el sentiment identitari propi a causa de la pressió uniformitzadora externa (Junyent, 1997, p. 59). Aquest procés s'assembla al suïcidi o a l'assassinat. Si es tracta d'un suïcidi conscient i volgudament acceptat és igual de respectable que el suïcidi d'un individu, però si es tracta d'un assassinat cal refusar-lo i considerar-lo un genocidi.

Per tant, les tres funcions esmentades en darrer lloc –sovint deixades de banda en els manuals acadèmics, potser a causa de pors subconscients perquè no tenen en compte el contrapès de la llengua internacional– juntament amb la funció poètica (lúdica), són les que expliquen la dificultat de les llengües i la riquesa que les conforma.

Precisions

Es podria contraargumentar que la dificultat de les llengües es deu principalment a la creativitat lliure, espontània i anàrquica dels parlants, la qual pot ser limitada per la societat, però no pas sufocada. D'aquesta lluita entre el desig il·limitat de llibertat individual i creativitat espontània, d'una banda, –que porta a la variació individual i a la irregularitat general– i les cotilles socials, de l'altra, en sorgiria un equilibri entre la dificultat i l'adequació social de les llengües. La societat estableix límits de racionalitat i comprensibilitat.

Però, ¿per què s'aixequen aquestes barreres (un determinat llingar de dificultat lingüística aproximadament semblant en totes les llengües) en l'àmbit general? En la pintura, la música o les matemàtiques no existeixen aquestes barreres culturals comunes. Així doncs, ¿per què exis-

teixen en la llengua? Perquè el caràcter col·lectiu de la llengua és essencial. Els llingars lingüístics, que cada parlant és capaç de percebre amb claredat, són establerts per la societat, bé directament o a través de l'evolució. Segons un principi semblant al de necessitat i suficiència, quan la llengua aconsegueix abastar els seus objectius fonamentals ja no es complica més. Però el darrer element decisor no és només la comprensibilitat o les sis primeres funcions. La llengua sols deixa de complicar-se quan té prou contingut, quan és prou indestruïble de si mateixa, quan és prou complexa i plena de paranys per mantenir cohesionada la societat i per analitzar des d'un punt de vista propi la realitat col·lectiva. En més d'una ocasió tendeix a regularitzar-se, a ser més fàcil en algun aspecte, com és pot constatar (segons la bibliografia) en el sistema verbal de l'anglès o en la transició del llatí a les llengües romàniques a través de la desaparició de les declinacions. Però altres parts de la llengua s'expandeixen o incorporen matisos nous. Totes les llengües es mouen entre dos pols: prou complexitat per afirmar i fer sentir la pertinença de grup, i prou regularitat per fer possible als seus usuaris un bon domini de l'eina comunicativa, o per acomodar-se fins a cert punt a la lògica racional humana. Dit d'una altra manera: la tendència psicològica de l'individu a la creativitat i a la llibertat és frenada pel col·lectiu d'acord amb els objectius pels quals l'individu i la societat necessiten la llengua.

Interludi

En relació a això, no puc oblidar la tendència espontània a la regularitat que tenen els nens (en el nostre cas, l'Eloi quan tenia tres anys) quan sense excepció comencen a dir: "s'ha morit" en comptes de *s'ha mort*; o d'una manera més dràstica: "ha venat" (dit diverses vegades per l'Eloi en aquell temps) en comptes de *ha vingut*; car el nostre fill, probablement de forma instintiva al començament, assimilava tots els verbs al paradigma més habitual de la primera conjugació: *ha cantat, ha menjat, ha passejat...* Fins i tot ara que té cinc anys emprava formes verbals inadequades com "ha apa-

reixet" en comptes de *ha aparegut*, després d'haver assimilat l'existència de tres paradigmes verbals principals. Tots els pares observen en els seus fills solucions semblants i els llibres en donen notícia. Els parlants són conscients que algunes d'aquestes formes regulars com "s'ha morit" podrien ésser perfectament adequades per a expressar-se, però, al capdevall, no són admeses per mor de la tradició (caràcter de cohesió retrospectiva de la llengua), de la "riquesa" i de la complexitat assumida que dóna un caràcter específic a la llengua pròpia. Per la mateixa causa hom corregeix els manel·lous, sobretot si provenen d'una llengua rival, perquè fan "degenerar", "embrutar", etc., la llengua pròpia.

Per altra banda la creativitat lingüística individual és molt reduïda. Segons els estudis difosos per Jean Aitchison, cap de les novetats aparents de determinats grups lingüístics eren realment novetats sinó la conservació o el revifament d'antics trets lingüístics per tal de refermar la identitat grupal; per exemple, en relació a l'anglès, a l'illa de Martha's Vineyard (Massachusetts), i en la parla dels adolescents a la ciutat anglesa de Reading (Aitchison, 1993, p. 60 i p. 78). Per tant, és més important la funció de cohesió grupal que la creativa. El que determina els usos especials és la cohesió grupal, d'una manera totalment conscient o semi-conscient. Les habilitats expressives individuals probablement són molt variades. No justificarien el llingar de dificultat si els més dotats creessin neologismes pel seu compte. El llingar el fixa el sentiment comú i l'acceptació dels parlants, ja que la llengua és en primer lloc un instrument comunicatiu en un medi social.

Consideració de la llengua internacional

Ara arribem a la consideració de l'esperanto: segons sembla es pot aprendre i dominar d'una manera molt més fàcil que qualsevol llengua ètnica i tanmateix s'adequa de forma admirable a les necessitats de les funcions lingüístiques estàndard (de la primera a la sisena). La facilitat especial de la llengua internacional es deu al fet que aquesta no té, en absolut,

com a objectiu l'acompliment de la novena funció (la distinció respecte d'altres grups); i només necessita accomplir en part, o subsidiàriament, almenys fins que els esperantòfons no siguin monolingües, les funcions setena (estructuradora del cervell i la realitat) i vuitena (cohesionament grupal). Si mai, imaginàriament, l'esperanto arribés a ser l'única llengua del món, adoptaria les funcions esmentades en la seva totalitat i, per tant, es fragmentaria en dialectes o crearia diverses tipologies estratificades, si la humanitat continués essent geogràficament i socialment diversa. Però, abans d'aquesta hipotètica dialectització es perdrien molts matisos i riqueses culturals de la civilització humana, si només es parlés l'esperanto o qualsevol altra llengua. Ens trobaríem amb un problema semblant si l'esperanto fos, durant molt de temps, la llengua principal o única d'un grup determinat.

En l'actualitat i en un futur previsible una llengua internacional com l'esperanto pot ser més fàcil i, alhora, igual d'expressiva que qualsevol de les altres; encara que en una perspectiva diferent (amb valors diferents dels comuns), ja que per essència li manca l'aspiració de diferenciar uns grups humans dels altres. Si, malgrat tot, d'alguna manera desenvolupa aquesta funció, ho fa a contracor i provisionalment. Per altra banda, només aspira a accomplir la funció identitària de forma compartida amb les altres llengües. Per naturalesa es tracta d'una llengua compartida que no pretén ser la llengua única de cap comunitat. Per tant no necessita tenir gaires complicacions provinents de la tradició. D'una altra banda no pretén adaptar-se fins al mínim detall als diferents medis de cada col·lectiu social, religiós, històric, geogràfic, o d'una altra mena. La imatge del món de la llengua internacional procura ser tan racional com sigui possible, d'acord amb el sistema de pensament més general i neutral. Potser fins ara ha estat principalment europeu, però, malgrat algunes diferències evidents, la lògica humana i els universals lingüístics existeixen arreu. El que caracteritza la llengua internacional és l'objectiu d'adaptar-se tan com sigui

possible a aquest pensament universal i desenvolupar-lo en col·laboració amb tots els nostres congèneres i amb les llengües nacionals. L'esperanto s'adreça fonamentalment a la comunitat humana. Contràriament a la tendència general de les llengües, com més semblances tingui l'esperanto amb les altres, millor. Molts es planyen que la llengua no s'assembla més al japonès, al xinès, a l'àrab, al swahili, al quètxua... ¡Tant de bo pogués adoptar alguns dels seus trets sense desfer-se! Vet ací el somni de molts esperantistes. Molt diferent, doncs, de l'ambició de diferenciar-se de les altres llengües (sobretot de les veïnes) a qualsevol preu per mantenir la idiosincràsia del col·lectiu ètnic. Els parlants de l'esperanto no són un col·lectiu ètnic, sinó mundial. La funció de la llengua internacional és de compartir l'espai lingüístic, i no d'esdevenir llengua única. Si l'esperanto perdés aquest ideal originari es convertiria en una llengua ètnica més i es tornaria apreciablement més difícil (no només en l'àmbit poètic). Per això, per exemple, els esforços per sistematitzar-ne fins al detall la pronúncia, i el refús d'altres pronúncies, són perillosos. Hi ha d'haver un equilibri entre la claredat, i una identificació massa evident de la pertinença etnolingüística de l'interlocutor; justament perquè l'esperanto com a llengua auxiliar vol ser universal. Les altres llengües no poden ser models a seguir per nosaltres, pel que fa als trets que imposen les tres últimes funcions comentades. Per la mateixa raó, una resistència a tota costa contra una progressiva internacionalització del nostre alfabet auxiliar aniria contra els mateixos orígens, com demostra el captivament del mateix Zamenhof. La llengua internacional no pot aïllar-se de l'evolució del món.

En resum: l'esperanto és una llengua com les altres si considerem les sis primeres funcions, però, per origen, per objectius o per extensió és diferent, si es consideren les tres darreres. Les dificultats de l'esperanto no es troben en tot cas, en els trets externs més clarament distingibles (ortografia, fonètica, morfologia, lèxic); se situen preferentment en nivells més profunds: en la sintaxi i la semàntica.

En aquests casos la dificultat, sovint, depèn més del parlant que de la mateixa estructura lingüística. Aquí es poden presentar desafiaments considerables, per exemple en la poesia, dependent de les intencions de l'autor. □

Bibliografia

AITCHINSON, Jean (1993): *El cambio en las lenguas: proceso o decadencia?* Barcelona: Ariel.

ALONSO-CORTÉS, Ángel (1992): *Lingüística general*. Madrid: Cátedra, 1992.

ALONSO NÚÑEZ, Antonio (red.) (1997): *Pro Esperanto*. Madrid: Federación Española de Esperanto.

BLANKE, Detlev; i François LO JACOMO (1993): *Pri kelkaj problemoj de interlingvistiko: Intervjuo kun la franca lingvisto André Martinet*. Rotterdam: Universala Esperanto-Asocio.

CAVALLI-SFORZA, Luca i Francesco (1995): *Qui som. Història de la diversitat humana*. Barcelona: Proa.

Declaració Universal dels Drets Lingüístics. Barcelona: Internacional PEN, CIEMEN (1996).

FRANK, Helmar (1993): *Kybernetische Pädagogik / Klerigkibernetiko*. Paderborn. [citat dins Antonio Alonso (red.) (1997), p. 40]

JUNYENT, Carme (1996): *Les llengües del món. Ecolingüística*. Barcelona: Empúries.

— (1997): *Vida i mort de les llengües*. Barcelona, Empúries.

SILFER, Giorgio (1998a): "De heterogena movadaro al koherema civito", *Literatura Foiro* (La-Chaux-de-Fonds), N. 173, juny, p. 117.

— (1998b): "La Grütli de Esperantio", *Literatura Foiro* (La-Chaux-de-Fonds), N. 175, octubre, p. 231.

SLOBIN, D. I (1997): "Language change in childhood and history". A: J. Macnamara (ed) (1997): *Language learning and thought*. New York: Academic Press [citat dins Jean Aitchinson (1993), p. 240]

Article aparegut dins:
BENCZIK, Vilmos (red.) (1999): *Lingva arto. Jubilea libro omaĝe al William Auld kaj Marjorie Boulton*. Rotterdam: Universala Esperanto-Asocio.

32a Kataluna Kongreso de Esperanto

La jubilea kongreso de nia asocio estos verŝajne unu el la plej densaj, ĉar ofte okazos samtempaj aranĝoj.

Post la formala inaŭguro, la kongreso kompreneble komenciĝos per la prezento de la dulingva jubilea libro de Francisc Poblet *Els inicis del moviment esperantista a Catalunya / La komenca esperanto-movado en Katalunio*, kiu kovras la periodon ĝis 1908.

Ni havos la okazon konatiĝi kun Aleksander Korĵenkov, grava eldonisto kaj tradukisto, per lia neformala babilado “Sezonoj kaj La Ondo de Esperanto: spertoj de profesia esperantisto”. En la sekva tago lia prelego “Esperanto en Ruslando: la komencaj jaroj” utilos kiel kompletigo kaj komparo kun la samperioda movado en nia lando. Laste, li fermos la kongreson en la tradicia literatura mateno per parolado “Anton Ĉeĥov en esperanto”.

La multpremiita verkisto kaj fama pedagogo Stefan MacGill gvidos du-sesian pedagogian seminarion por 15 partoprenantoj. Tamen ĉiuj kongresanoj povos aŭdi pri liaj spertoj dum lia prelego “Ĉu esperanto havas didaktikan gramatikon?”.

Ankaŭ Arno Lagrange, eble la ĉefa aktivulo pri la esperanta eldono de la libera reta enciklopedio Vikipedio, parolos pri “Interretaj rimedoj: granda ŝanco por esperanto”, kie li analizos i.a. la staton kaj evoluon de Vikipedio kaj la Reta Vortaro.

La vesperoj estos ne malpli riĉaj. La fama duopo Ĵomart kaj Nataŝa prezentos sian novan KD “Amu min”, sed ankaŭ aliajn kantojn per kiuj ili famiĝis. La muzikan nokton partoprenos ankaŭ Ĵak le Puil kaj nia ensemblo Kaj Tiel Plu.

Ili ambaŭ eldonas en tiuj tagoj ĉe Vinilkosmo kompakt-diskon, tiel ke nia kongreso fariĝos la unua prezentejo de iliaj respektivaj novaĵoj. Kaj Tiel Plu per sia “Plaĉas al mi” montras sian maturiĝon per verko admirinda kaj ĝu-dona.

La dua vespero estos dediĉita al teatro. Teatro Trupo de Tuluzo prezentos la komedion “Familia etoso” de Agnès Jaoui kaj Jean-Pierre Bacri en esperantigo de Rikardo Cash kaj surscenigo de Arno Lagrange kaj Flavie Audibert. La verko meritis la premion Molière al la plej bona komedio en la jaro 1995.

Actes en català

El congrés contindrà un nombre important d'actes en català i bilingües. Destaca la presentació del llibre *Els inicis del moviment esperantista a Catalunya / La komenca esperanto-movado en Katalunio*, però es faran fins a cinc presentacions més de llibres publicats pels nostres membres durant el darrer any: comptarem amb la presència de Francisc Poblet (*Berlín, via morta*), Joan Pere Sunyer (*Auca de l'arbre*), Ricard Jordana i Maria Dolors Macarulla (*La vida, rai. La guerra mai*), Xavier Margais (*Bunyola. Amb la por al cos*) i Jordi Solé Camardons (*La síndrome dels estranyys sons*). El nostre consoci Ferran Marín parlarà de la seva experiència amb l'engogada de l'editorial O Limaco Edicions, de llibres en format electrònic i tradicional. La presentació es completarà amb un taller d'enquadrernació. També el sociolingüista Gentil Puig farà una conferència sobre “La situació de l'ús del català a la Catalunya Nord”.

Durant el congrés també es podrà participar en una visita col·lectiva al Museu de Ceret, on es poden veure joies del cubisme i obres de pintors de les primeres avantgardes. □

Aleksander Korĵenkov

Ĵomart kaj Nataŝa